

جایگاه تنزیل
در نظام اقتصادی بدون ربا

۱۷۱۲۵۶۲

www.ketab.ir

سید عبدالحمید ثابت

سرشناسه	: ثابت، سید عبدالحمید، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: جایگاه تنزیل در نظام اقتصادی بدون ربا/ تالیف سید عبدالحمید ثابت.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه عدالت، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۵ ص.
شابک	: 978-600-8420-11-8: ۲۳۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: تنزیل اسناد تجاری (فقه)
موضوع	: * Forfaiting (Islamic law)
موضوع	: تنزیل اسناد تجاری
موضوع	: Forfaiting
موضوع	: تنزیل اسناد تجاری -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Forfaiting-- Law and legislation-- Iran
رده بندی دکره	: ۱۳۹۷ ت ۲۹۶/۶/۱۹۸/۶ BP
رده بندی یوبیو	: ۲۹۷/۳۷۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۳۹۱۰۳

جایگاه تنزیل در نظام اقتصادی بدون ربا

تالیف:

سید عبدالحمید ثابت

شماره: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۳۰۰۰۰ ریال

همه ی حقوق چاپ و نشر این اثر برای نویسنده محفوظ است. تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمی از آن به هر شیوه، از جمله: فتوکپی، الکترونیکی، ضبط و ذخیره در سیستم های بازیابی و بخش بدون دریافت مجوز کتابخانه ممنوع است. این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان» ایران قرار دارد.

آدرس پستی انتشارات دانشگاه عدالت

تهران، بالاتر از میدان ولیعصر، کوچه شهید دانش کیان، پلاک ۲۶، طبقه دوم،
اداره کل پژوهش و فناوری، کدپستی: ۱۴۱۵۸۴۵۳۵۱ تلفن: ۸۸۴۹۷۸۳۲

فهرست مطالب

۱۱	پیش‌گفتار.....
۱۳	مقدمه.....
۱۹	فصل اول: ادبیات اقتصادی تنزیل و پیشینه آن.....
۲۱	۱- ۱. سبزی در مفهوم تنزیل.....
۲۱	۱- ۱- ۱. معنای لغوی و معادل‌ها.....
۲۲	۱- ۱- ۲. تعریف اصطلاحی تنزیل.....
۲۳	۱- ۱- ۳. تنزیل و بیع دین.....
۲۴	۱- ۱- ۴. تنزیل و قرض.....
۲۴	۱- ۱- ۵. تنزیل و ربا.....
۲۵	۱- ۲. کاربرد های تنزیل.....
۲۵	۱- ۱- ۱. اولین کاربرد.....
۲۷	۱- ۲- ۲. در بین کار.....
۲۹	۱- ۲- ۳. سومین کاربرد.....
۲۹	۱- ۲- ۴. چهارمین کاربرد.....
۳۱	۱- ۳. پیشینه تنزیل در مجموعه مباحث اقتصادی.....
۳۱	۱- ۳- ۱. تنزیل و بحث مستقل آن.....
۳۲	۱- ۳- ۲. تنزیل در بحث سرمایه.....
۳۳	۱- ۳- ۳. تنزیل در مباحث بانکی تخصیص منافع.....
۳۵	۱- ۳- ۴. تنزیل در بحث سیاست پولی.....
۳۷	۱- ۳- ۵. تنزیل در بحث سیاست تنزیل.....
۳۸	۱- ۴. پیشینه تنزیل در اقتصاد اسلامی.....
۳۸	۱- ۴- ۱. نگاهی کلی.....
۳۸	۱- ۴- ۲. تنزیل مجدد در بحث ابزارهای سیاست پولی در بانک‌داری اسلامی.....
۳۹	۱- ۴- ۳. تنزیل در بحث تخصیص منابع در بانک‌داری غیر ربوی.....
۴۰	۱- ۵. خلاصه فصل.....
۴۳	فصل دوم: جایگاه تنزیل در عرصه اقتصاد.....
۴۵	۲- ۱. تنزیل به عنوان یک نوع مبادله.....
۴۵	۲- ۱- ۱. شناخت مال به عنوان تنها شیء قابل مبادله.....
۴۶	۲- ۱- ۲. اقسام مال و حقوق‌دانان.....
۴۷	۲- ۱- ۳. تقسیم بندی مال از نظر فقها.....
۴۸	۲- ۱- ۴. دین به عنوان یک نوع مال.....
۴۹	۲- ۱- ۵. معرفی اجمالی دین.....
۵۱	۲- ۲. پول به عنوان یک نوع مال.....

۵۱	۲-۲-۱. اهمیت پول و مقدمه‌های بر شناخت آن
۵۳	۲-۲-۲. مختصری درباره شناخت پول
۵۵	۲-۲-۳. وظایف پول
۵۵	۲-۲-۴. ارزش پول
۵۷	۲-۲-۵. پول و اعتبار
۵۸	۲-۲-۶. پول اعتباری
۶۱	۲-۲-۷. نقدینگی و شبه پول
۶۴	۲-۲-۸. نتیجه و تعیین منظور از پول
۶۶	۲-۲-۹. پول و سپرده‌های دیداری از منظر فقهی
۶۹	۲-۳. معرفی «الا» به عنوان هر نوع مال غیر از دین و پول
۷۰	۲-۴. انواع «عباد» با نگاه جدید
۷۲	۲-۵. تصویب‌هایی و تعیین جایگاه تنزیل
۷۴	۲-۶. خلاصه فصل
۷۷	فصل سوم: بررسی فقهی تنزیل، بیع دین و بیع دین به دین
۷۹	۳-۱. بحث لغوی دین
۸۰	۳-۲. بررسی اصطلاحی دین
۸۰	۳-۲-۱. نظر علمای عامه
۸۲	۳-۲-۲. دیدگاه فقهای امامیه
۸۴	۳-۲-۳. حقیقت ذمه و دین
۸۸	۳-۳. حکم بیع دین و بیع دین به دین در نظر علمای عامه
۹۰	۳-۴. رأی فقهای شیعه
۹۰	۳-۴-۱. توضیحات مقدماتی
۹۲	۳-۴-۲. بررسی فقهی بیع دین
۹۵	۳-۴-۳. بررسی فقهی بیع دین به دین
۹۹	۳-۵. بررسی فقهی تنزیل
۹۹	۳-۵-۱. دیدگاه علمای عامه
۱۰۱	۳-۵-۲. رأی فقهای امامیه
۱۰۴	۳-۶. دین در قرآن
۱۰۶	۳-۷. خلاصه فصل
۱۰۷	ضمیمه الف: مستندات روایی و بررسی آن
۱۰۹	بخش اول: روایات
۱۱۳	بخش دوم: بررسی مختصر مستندات روایی
۱۱۷	ضمیمه ب: نمودار معاملات
۱۱۹	بخش اول: مطالب مقدماتی
۱۲۵	بخش دوم: نمودار کامل

۱۲۹	فصل چهارم: نتیجه‌گیری و پیشنهاد.....
۱۳۱	۴ - ۱. سخن مقدماتی
۱۳۲	۴ - ۲. تبیین رویکرد و جهت‌گیری
۱۳۴	۴ - ۳. گستردگی دیون و اهمیت بیع دین
۱۳۶	۴ - ۴. نمونه‌هایی در تفکر اقتصادی غرب
۱۳۷	۴ - ۵. ریشه‌های اسلامی
۱۳۸	۴ - ۶. طرح پیشنهادی
۱۴۱	۴ - ۷. آثار و نتایج
۱۴۳	۴ - ۸. مشکلات فراروی
۱۴۵	فهرست منابع مصادر و مأخذ
۱۴۷	منابع فارسی
۱۵۱	مصادر عربی
۱۵۵	مأخذ انگلیسی

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

اسلام دینی است که تمدن عظیمی را پایه‌گذاری کرد، تمدنی که قرن‌ها بر جامعه بشر حکومت می‌کرد، و جای شک و تردید نیست که در مقاطع مهمی از تاریخ گذشته جامعه اسلامی و حداقل در مقطع نخستین تاریخ اسلام و به ویژه در دوران حکومت رسول الله (ص) و امام علی (ع)، توانست مطابق نسخه اصلی در ابعاد مختلف از جمله بعد اقتصادی عمل نماید و لذا نظام اقتصادی پیاده شده در آن جامعه اسلامی، نسخه‌ای مطابق اصل از نظام اقتصادی اسلام بوده است.

در همین ابتدا در قرآن کریم و سنت معصومین (ع)، اسلام به عنوان دین جامعی که برای برقراری عدل در همه شئون زندگی انسان آمده است و دارای برنامه کاملی جهت اجرای عدل در جامعه بشر است معرفی شد است؛ و از آنجا که اقتصاد یکی از مهمترین بخش‌های زندگی انسان است، بالطبع این بخش از زندگی انسان نیز مشمول برنامه‌های اسلام در رابطه با برقراری عدل در جامعه بشری است. این ادعا را این مطلب تأکید دارد که احکام اسلام جامعیت فراگیر دارد، و همه آنچه را مورد نیاز بشر است، که شامل همه مسائل اقتصادی نیز می‌شود، در کتاب و سنت بیان شده است.

بنا بر این بر اساس ادعای اسلام مبنی بر داشتن نظام اقتصادی کامل، باید آن را از منابع اسلامی و دینی استنباط نمود و در اختیار جامعه بشری قرار داد. لذا وظیفه کارشناسان و صاحب نظران و فقیهان اسلام است که همت گمارند و نظام اقتصاد اسلامی را از منابع آن استنباط نمایند و برای بهره‌برداری جامعه بشری در اختیار انسان‌ها قرار دهند.

اثر حاضر تلاشی در این خصوص می‌باشد که گروه اقتصاد دانشگاه عدالت آنجا در اختیار جامعه علمی کشور قرار می‌دهد و امید است مورد توجه پژوهشگران و استادان این عرصه قرار گیرد.